

A ONE

Anthony Caro, Phillip King, Richard Long, Hamish Fulton

DAY WALK

Nicholas Pope, Barry Flanagan, Tony Cragg, Bill Woodrow

INTRODUCTIE

SAINT MARTIN'S SCHOOL OF ART

In het bruisende Londen van de jaren zestig vormt de toonaangevende Saint Martin's School of Art een broedplaats voor jong talent, vernieuwing en experiment in de kunst. Vooral de afdeling sculptuur van de school is zowel beroemd als berucht om zijn onconventionele benadering van de beeldhouwkunst. Anthony Caro (1924 - 2013) geldt als een van de meest invloedrijke docenten en verzamelt een grote groep kunstenaars om zich heen, waartoe ook Phillip King (1924) behoort. Begonnen als assistenten van de belangrijke beeldhouwer Henry Moore (1898 - 1986), gaan Caro en King in de jaren zestig hun eigen weg. Zij laten de figuratie en de symboliek van de traditionele sculptuur achter zich en beginnen abstracte beelden te maken, waarbij het vooral gaat om kleur, vorm en de relatie tot de ruimte. Bovendien kiezen zij voor ongebruikelijke materialen als staal, fiberglas, plastic en hout.

EEN NIEUWE GENERATIE

De studenten aan wie Caro en King lesgeven, reageren op hun beurt op het formalisme van hun docenten. De nieuwe generatie kunstenaars legt meer de nadruk op het concept, het proces en de omgeving. Richard Long (1945) en Hamish Fulton (1946) keren de stad de rug toe en nemen de lange wandelingen die zij in de natuur maken tot uitgangspunt van hun werk. Barry Flanagan (1941 - 2009) raakt gefascineerd door oude ambachten en eenvoudige materialen. Hun medestudent Bill Woodrow (1948) gaat werken met alledaagse voorwerpen die hij vindt in de straten van Londen.

LONDEN EN DAARBUITEN

De energie van vernieuwing beperkt zich niet tot de Saint Martin's School of Art, maar reikt tot ver in Londen en daarbuiten. Zo raakt ook Tony Cragg (1949), die studeert aan de Royal College of Art, geïnteresseerd in gevonden materialen en richt zich op de subjectieve associaties die zij oproepen. Nicholas Pope (1949), die

is blijven wonen op het platteland van Engeland, komt in contact met Barry Flanagan en laat zich net als hij inspireren door de puurheid van materiaal en een ambachtelijke bewerking hiervan.

A ONE DAY WALK

De tentoonstelling *A One Day Walk* toont het werk van twee bijzondere generaties Britse kunstenaars die vanaf de jaren zestig en zeventig grote invloed hebben op de ontwikkeling van de kunst. De tentoonstelling is samengesteld uit de schenking van de collectie Art & Project / Depot VBVR en de collectie van het Kröller-Müller Museum.

Staal, verf, 300 x 490 x 271 cm, KM 128.325

ANTHONY CARO

Pompadour 1963

In 1968 werd *Pompadour* in de beeldentuin van het museum geplaatst, op een open veldje tegen een haag van rododendrons. Destijds een spraakmakende belevenis, waarvoor men naar Otterlo kwam. De titel *Pompadour* is ontleend aan de handelsnaam van de gebruikte verf: pompadour roze. Caro benadrukt hiermee dat behalve het materiaal - stalen platen en U-profielen - ook de kleur uit de industrie afkomstig is en niet gezien moet worden als een artistieke toevoeging. Met dit 'industriële' werk laat Caro de traditionele sculptuur in een klap achter zich. Al jaren staat *Pompadour* niet meer in de beeldentuin. De materialen zijn niet bestand tegen weer en wind. Nu staat het hier, in deze wat benauwde museumzaal. Maar Caro zou er geen moeite mee hebben, integendeel. Hij ziet het werk graag in een kleine ruimte, zodat men er wel van dichtbij naar moet kijken en het vooral ruimtelijk beleeft.

Flessen, hout, kunststof, metaal, 250 cm, KM 127.038

TONY CRAGG

Two Bottles 1982

Twee Flessen 1982

Een beeld of een vorm kan niet worden weergegeven in duizend woorden, zelfs niet in een miljoen woorden. Bovendien hebben wij in associatie met onze perceptie, een reusachtig vocabulaire van responsen op zelfs de kleinste en subtielste dingen, die in zeker zin erotische antwoorden zijn op de wereld waarin we leven. En dat is waarover het gaat bij het maken van sculpturen en het bekijken ervan. De fysieke wereld proberen te verstaan, en haar taal gebruiken is een teken van liefdevol respect voor de materie waarin we leven en waaruit we zelf bestaan.

Uit Tony Craggs notities voor een lezing aan de UCLA in 1990

Staal, gegalvaniseerd metaal, hout, keramiek, karton, vetkrijt, 205 x 114 x 107 cm, KM 112.282

TONY CRAGG

Untitled 1983

Zonder titel 1983

De generatie kunstenaars waartoe Tony Cragg behoort, zet in de jaren zestig en zeventig de beeldhouwkunst volledig op zijn kop door radicaal afstand te nemen van traditionele materialen en technieken. Vanaf dat moment kan sculptuur van ieder materiaal en in elke vorm worden gemaakt. Cragg zegt hierover: 'Omwille van de eeuwenoude relatie tussen de mens en materialen als aarde, water, hout, steen en bepaalde metalen, roepen ze een grote waaier aan emoties en beelden op. Niettemin evolueert de manier waarop we materialen ervaren naarmate ze in steeds grotere hoeveelheden in synthetische en industriële vormen worden gemaakt. Wat betekent het voor ons om op een bewuste manier, of misschien nog belangrijker, op een onbewuste manier, tussen deze en vele andere totaal nieuwe materialen te leven?'

BARRY FLANAGAN

Plant 3, 10, 11 en 15 1971

Plant 3 en de *Plants 10, 11* en *15* staan hier alsof zij spontaan uit de grond zijn opgekomen; een stevige knol waarbij uit de laatste drie een taps toelopende stengel groeit. De *Plants* zijn het product van Barry Flanagans interesse in 'kneedbare' materialen. Op de naaimachine naait hij van stof bepaalde vormen, vult ze met zand of gips en ziet vervolgens toe hoe de materialen met elkaar een eigen vorm aannemen en een 'natuurlijk' evenwicht vinden. Dit proces van ontstaan, deels gestuurd door het karakter van de materialen, is voor hem een essentieel onderdeel van zijn werk. Evenals alle andere sculpturen van Flanagan zijn ook de *Plants* de uitkomst van nauwkeurig geregisseerd onderzoek, dat voor de buitenwereld de schijn heeft van spel en toeval.

Jute, zand, hars, schenking Art & Project / Depot VBVR, KM 133.351, 133.352, 133.353, 133.354

Aardewerk, 6 x 10 cm, schenking Art & Project / Depot VBVR, KM 133.356

BARRY FLANAGAN

Coil pot 5 (150 grms) 1975

Spiraarpot 5 (150 grms) 1975

De *Coil pots* van Barry Flanagan danken hun naam aan wat ze zijn: met de hand geknede lange slierten klei die, spiraalsgewijs opgerold, pot worden. Het volgnummer en de gewichtsaanduiding van elke pot wijzen nog eens extra op het object zelf, het maak-proces en het materiaal. Flanagan houdt zich van meet af aan verre van 'officiële' beeldhouwersmaterialen. Hij zoekt graag de ambachtsman en zijn vakmanschap op, uit liefde voor de pure omgang met materialen. Hij laat zich introduceren in de geheimen van clay bole (zegelaarde), gesso (een soort gips) en bijbehorende middeleeuwse receptuur, met deze 'eigenwijze' coil pots als gevolg. Zij zijn typerend voor Flanagan's werkwijze. Hij zoekt bewust een tegenstelling, in dit geval tussen de traditionele materialen en technieken en de ongebruikelijke, geheel eigen manier waarop hij ze toepast.

BARRY FLANAGAN

May 2 1976

2 Mei 1976

In *May 2* onderzoekt Barry Flanagan de grens tussen twee- en driedimensionaal. Hij maakt het werk zo plat mogelijk, door de lappen jute aan de bovenkant flink tegen elkaar aan te klemmen, voordat ze vrij mogen hangen, en de stof mag vallen zoals ze wil. De verschillende stukken jute heeft hij gekleurd en samengebracht tot een evenwichtige compositie van kleur en vlak, alsof het om een schilderij gaat. Dit wordt nog versterkt door de lat aan de bovenkant van het werk, het touwtje waarmee het aan de muur hangt, en de suggestieve titel *May 2*. Maar de vrijheid die aan het materiaal gegeven is, de mogelijkheid om te krimpen of op te krullen al naar gelang de stof wil, maakt het werk tot wat het is: een momentopname uit een doorgaand onderzoek van een beeldhouwer. Misschien wel een momentopname van de uitkomst op 2 mei 1976.

BARRY FLANAGAN

Shadow catcher 1977-1979

Barry Flanagan bezint zich in zijn werken op de natuurlijke eigenschappen van materialen en op aloude principes van de beeldhouwkunst, zoals gewicht-evenwicht, licht-schaduw, open-gesloten, ruimtelijk-plat enzovoort. Zijn sculpturen zijn serieus, maar ook geestig en lichtvoetig en getuigen van een vrije manier van denken. *Shadow catcher* hangt aan de muur en bestaat uit niet meer dan een paar dunne houten balkjes en wat stroken jute. Beide materialen zijn 'basic' toegepast, passend bij waar ze van nature geschikt voor zijn: hout om te dragen, en stof (jute) om te hangen en licht te weren of te temperen. Via de poëtische titel *Shadow catcher*, schaduwvanger, - Flanagan is een groot liefhebber van vrije poëzie - deelt Flanagan zijn onderzoek naar de oneindige mogelijkheden van licht en schaduw met de buitenwereld.

HAMISH FULTON

A One Day Walk 1974

Hamish Fulton maakt wandelingen. Kort en lang, variërend van *A One Day Walk* tot *A Complete Walking Journey of 1022 Miles in 47 Days*. Van Engeland tot Alaska. Altijd alleen en altijd in 'natural landscape'. De wandelingen worden bewaard in de vorm van een foto, meestal in zwart-wit, met daaronder in gedrukte tekst de duur, de afstand en de plaats van de route. Deze zakelijke informatie wordt voorafgegaan door een korte dichterlijke beschrijving van wat er op de foto te zien is en Fulton op zijn tocht raakte. Deze combinatie van feitelijkheden en persoonlijke beleving drukt de essentie van Fultons kunstenaarschap uit: de idee van een volledige harmonie tussen mens en natuur. Hij ziet zijn wandelingen als een ritueel, waar de foto's onderdeel van zijn. 'Being in nature, for me, is direct religion. The natural environment was not built by man and for this reason it is for me deeply mysterious and religious.'

Staal, verf, 228 x 457 x 518 cm, KM 125.432

PHILLIP KING

Span 1967

Precisie is misschien het beste woord om het werk van Phillip King te omschrijven. Tot op de centimeter nauwkeurig bepaalt hij hoe de elementen van deze sculptuur ten opzichte van elkaar moeten worden geplaatst. Alleen zo ontstaat de zorgvuldig overwogen spanning waarmee het werk als geheel vorm geeft aan de ruimte waarin het zich bevindt. Ook de afmetingen van de onderdelen zelf en hun verhouding tot die van het menselijk lichaam dragen hieraan bij. Door de specifieke, donkerblauwe hoogglanzende kleur wordt het licht dat met de vormen speelt een belangrijk onderdeel van het werk en weet King ondanks de massiviteit van *Span* de aandacht vooral te richten op licht en de ervaring van ruimte.

PHILLIP KING

Reel I 1968

Als de klanken in een muziekstuk ontvouwen de vormen van *Reel I* zich in de ruimte. Hier rond, vloeiend en sierlijk, daar plotseling scherp, hoekig en recht. Met dit spel van lijnen creëert Phillip King een levendig ritme van bewegingen. Ook de ruimten tussen de vormen zijn daarbij een belangrijk element in het beeld. De confrontatie tussen het krachtige rood en het felle groen vergroot bovendien de spanning in het geheel en creëert een bijzonder dynamisch werk. Vanaf welke kant deze sculptuur ook wordt bekeken, steeds openbaren zich nieuwe combinaties van kleur, vorm en ruimte.

Staal, aluminium, glasvezel versterkt polyester, verf, 156 x 480 x 440 cm, KM 115.163

Hout, 980 x 280 cm, bruikleen Art & Project / Depot VBVR, KM 133.399

Links: Nicolas Pope, *Odd elms (Oneven iepen)*, 1981, iepenhout, 198 x 630 x 210 cm, KM 115.945

Midden: Barry Flanagan, *Dream of marble*, 1975, hout, horntonsteen, 102 x 46 cm, KM 113.777

Rechts: Nicolas Pope, *Red two holes*, 1981, krijt op papier, 195 x 440 cm, KM 100.510

RICHARD LONG

Wood line 1979

In 1967 begint Long met het maken van lange trektochten door afgelegen gebieden over de hele wereld. Ter plekke maakt hij werken met materialen die voorhanden zijn. Met stenen, takken, water uit zijn veldfles of de as van zijn kampvuur plaatst hij lijnen, spiralen, cirkels of kruisen in het landschap. Al deze werken verdwijnen na korte tijd. Long documenteert ze met foto's, landkaarten en poëtische beschrijvingen van zijn tochten. Ze veroorzaken een schok in de kunstwereld door hun eenvoud en vergankelijke karakter. Later begint hij ook binnenwerken te maken, waarvoor hij vaak materiaal verzamelt in de buurt van zijn woonplaats Bristol. In dit werk liggen afgebroken boomtakken in een strakke rechthoek op de grond. De duidelijk door mensenhand tot stand gekomen ordening komt hier samen met de willekeurig door de natuur verspreide takken. Hiermee brengt het werk de verhouding tussen mens en natuur kernachtig tot uiting.

NICHOLAS POPE

Orange ball 1981

Nicholas Pope onderzoekt in zijn tekeningen de ordening van vormen en het oproepen van volumes op het platte vlak. De vormen die daaruit ontstaan, zijn terug te vinden in de sculpturen die hij maakt door het intensief bewerken van natuurlijke materialen als hout en steen. Hoewel de vormen dienen als uitgangspunt voor zijn ruimtelijk werk, beschouwt Pope zijn tekeningen niet als schetsen of studies. Hij ziet ze als op zichzelf staande werken, waarin tijdens het tekenen als vanzelf een vorm ontstaat. Zo brengt de wisselende tekenrichting van de kleurstrepen in *Orange ball* een vorm tot leven, die door zijn grote formaat een sterke fysieke aanwezigheid krijgt.

Vetkrijt, 195,5 x 231 cm, schenking Art & Project / Depot VBVR, KM 133.445

Gegoten aluminium, 152 x 74 cm, schenking Art & Project / Depot VBVR, KM 133.452

NICOLAS POPE

Apostle tree 1991

Apostelboom 1991

Aan het begin van zijn carrière in het midden van de jaren zeventig, maakt Nicholas Pope grote sculpturen van robuuste, intensief bewerkte materialen als hout en steen. Hij is geïnteresseerd in de balans en ordening van vormen en materialen. In zijn abstracte tekeningen met waskrijt en houtskool onderzoekt hij deze onderwerpen op het platte vlak. In de jaren tachtig wordt Pope echter ernstig ziek en is hij lange tijd niet in staat te werken. Wanneer hij begin jaren negentig het kunstenaarschap weer oppakt, kiest hij voor lichtere materialen als keramiek, aluminium en textiel. Ook zijn vormentaal en de thema's die hij behandelt veranderen ingrijpend. Als gevolg van zijn ziekte is voor hem het geloof belangrijk geworden, waarbij hij echter altijd ruimte laat voor twijfel en ironie. In *Apostelboom* is te zien hoe hij Bijbelse onderwerpen door middel van uitgesproken vormen op een lichtvoetige wijze benadert.

Aardewerk, geglazuurd, 122 x 116 cm, schenking Art & Project / Depot VBVR, KM 133.454

NICHOLAS POPE

Mary's font 1994

Mary's vont 1994

Aan het begin van zijn carrière in het midden van de jaren zeventig, maakt Nicholas Pope grote sculpturen van robuuste, intensief bewerkte materialen als hout en steen. Hij is geïnteresseerd in de balans en ordening van vormen en materialen. In zijn abstracte tekeningen met waskrijt en houtskool onderzoekt hij deze onderwerpen op het platte vlak. In de jaren tachtig wordt Pope echter ernstig ziek en is hij lange tijd niet in staat te werken. Wanneer hij begin jaren negentig het kunstenaarschap weer oppakt, kiest hij voor lichtere materialen als keramiek, aluminium en textiel. Ook zijn vormentaal en de thema's die hij behandelt veranderen ingrijpend. Als gevolg van zijn ziekte is voor hem het geloof belangrijk geworden, waarbij hij echter altijd ruimte laat voor twijfel en ironie. In *Mary's vont* is te zien hoe hij Bijbelse onderwerpen door middel van uitgesproken vormen en kleuren op een lichtvoetige wijze benadert.

Porselein, metaal, textiel, polystyreen, aluminiumfolie, 300 x 600 cm, schenking Art & Project / Depot VBVR, KM 133.455

NICHOLAS POPE

The Ten Commandments

in flowing light 1996-1997

De Tien Geboden in hemels licht 1996-1997

Vanuit het Engelse platteland rond Bentley (South Yorkshire), volgt Nicholas Pope de nieuwe visies op de beeldhouwkunst die in het midden van de jaren zestig op de Saint Martin's School of Art ontstaan. Opererend vanuit een zelfgekozen positie in de marge experimenteert hij met performance en conceptuele kunst, maar geeft de voorkeur aan de meer ambachtelijke experimentele kant van het vak, zoals dat spreekt uit het werk van Barry Flanagan. Steen, het ciseleren van steen en het stapelen tot een bijna onmogelijk evenwicht fascineren hem. Een ernstige ziekte in de jaren tachtig brengt hem tot ander werk, minder zwaar qua materiaalgebruik en op religieuze basis geschoeid. Bekende Bijbelse motieven zoals hier de Tien Geboden verschijnen in fascinerende schilderachtige sculpturale vormen, los van elke traditie. Via hun materialen maar vooral hun dichtertelijke kritische titels krijgen de werken van Pope een aards, stoffelijk bestaan: serieus, humoristisch met soms een knipoog naar het banale.

Stofzuiger, platenspeler, 40 x 50 x 60 cm, schenking Art & Project / Depot VBVR, KM 133.589

BILL WOODROW

Untitled 1980

Zonder titel 1980

Flarden muziek klinken op uit de platenspeler. Sierlijke violen, swingende trompetten en scheurende gitaren worden overstemd door de indringende monotone ruis van de stofzuiger: er zit geluid in dit stilleven van Bill Woodrow. Het is een van zijn vroege werken, uit de periode waarin hij begint met het combineren van gevonden voorwerpen. De eigenschappen van de objecten en de associaties die zijn verbonden aan hun voormalige gebruiksdoel vormen daarbij het uitgangspunt. De combinatie van twee voorwerpen die op het eerste oog niets met elkaar te maken hebben, levert een opmerkelijke tegenstelling op die de verbeelding prikkelt. Met een eenvoudig gebaar brengt Woodrow deze oude, kapotte apparaten zo opnieuw tot leven.

Blik, kunststof, elektriciteitsnoer, aluminium, 30 x 18 x 15 cm,
schenking Ida en Piet Sanders, Schiedam, KM 130.684

BILL WOODROW

The blue toaster 1982

De blauwe broodrooster 1982

In de vroege jaren tachtig struikt Bill Woodrow de straten van Londen af en verzamelt daar alles wat door anderen is afgedankt: een versleten stoel of kast, maar ook een beschadigde autodeur, een kapotte wasmachine of een broodrooster. Deze alledaagse, gevonden voorwerpen vormen het uitgangspunt voor de sculpturen die hij maakt. Geleid door de fysieke eigenschappen van de objecten snijdt hij zeer behendig nieuwe vormen uit hun materiaal. Uit het oude voorwerp ontstaat zo een nieuw beeld dat een dialoog aangaat met zijn gastheer. Woodrow creëert op deze manier een nieuwe, vaak licht ironische beeldtaal waarin de oorspronkelijke betekenis van het gebruiksvoorwerp wordt getransformeerd en herrijst in een nieuwe context.

Olijfolieblikken, 3-delig (deel 1: 126 x 133 x 38 cm, deel 2: 143 x 135 cm, deel 3: 7 x 18 cm), KM 144.649

BILL WOODROW

Albero e ucello 1983

Boom en vogel 1983

Uit oude olijfolieblikken snijdt, vormt en stapelt Bill Woodrow dit vrolijke gele boompje. Hij laat zelfs olijven groeien aan de geïmproviseerde takken. Achter het komische uiterlijk van deze *albero* gaat echter een serieuze boodschap schuil. De blikken zijn lege omhulsels, weggegooid nadat de olijfolie is verbruikt.

Woodrow brengt dit afval tot leven en vormt het tot een olijfbom: de oorspronkelijke bron waaruit de olie werd gewonnen. Met deze slimme manier van hergebruik bekritiseert Woodrow de omgang van de mens met zijn leefomgeving. Het kleine dode vogeltje aan de voet van de boom is daarbij een belangrijke getuige en maakt dit tot een even kwetsbaar als krachtig werk.

The logo for Kröller-Müller, featuring the name in white text on a red square background with a white arrow pointing downwards.

Kröller
Müller

Kröller-Müller Museum
Houtkampweg 6
6731 AW Otterlo

T: 0318 59 12 41
F: 0318 59 15 15
info@kmm.nl

kmm.nl
facebook.com/krollermuller
twitter.com/krollermuller

Fotografie: Marjon Gemmeke